

Polyanthea Sacra

Ex Universæ Sacræ Scripturæ Utriusque Testamenti Figuris, Symbolis, Testimoniis, Nec Non E Selectis Patrum, Aliorumque Authorum, Sententiis, eruditis Interpretationibus, Similitudinibus, rarisque Historiis collecta, Et Copiosis, Exquisitisque Materiis Moralibus De Virtutibus Et Vitiis Pro ...

Spanner, Andreas

Augustae Vindelicorum, 1702

Titulus V. Mansuetudo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79369)

impatiens exactor. Tertull. de patientia: illum prodigum filium patientia patris, & recipit, & vestit, & pascit, & apud impatientem fratrem excusat. Escobar t. 6. Par. Chr. Obs. 4.

Samaritani illi, quos Apostoli Luc. 9. 54. coelesti igne consumptos videbant, veniente Spiritu S. fuerunt in suscepta fide primi. Actor. 8. 5.

Si boni estis, quamdiu in hac vita subsistitis, æquanimiter malos tolerare debetis: nam quisquis malos non tolerat, ipse sibi per intolerantiam suam tellis est; quia bonus non est. Abel enim esse re-

nuit, quem Cain malitia non exercet. S. Gregor. hom. 38. in Evang.

Homines bonos imitare, malos tolera, omnia: quoniam nescis, quid eras futurus sit, qui hodie malus est. S. August. lib. de catechiz. rud. cap. 27.

Ego nec culpâ careo; nec amicos, qui culpâ careant, quero; nec enim nanciscor. Nam qui, ob exiguum vitium, maximam etiam virtutem parvipendunt, nec res humanas considerant, nec Paulo morem gerunt admonenti: *alter alterius onera portat*. S. Isidorus Pelus. l. 3. ep. 410.

TITULUS V. MANSUETUDO.

§. I.

Symbola, allegoria.

Ex Veteri.

In finem pro populo, qui à Sanctis longè factus est. Titulus hic præfixus est Psalmo 55. S. Hieron. legit: victori pro columba muta. Glossa ait: Columba, quia fuit sine amaritudinis felle: quia Saullem persequentem ad mortem bis salvavit à morte. Pierius l. 22. Hominem nequam iracundum ostendere volentes, columbam pingebant. Vatablus hic David columbam taciturnitatis, & mutam, appellat; quòd Dei voluntati omnia commiserit; nihil suis adversariis respondens. Arcones in II. Exposit. 2. Disc. 3.

Æstatem, & ver, tu plasmasi ca. Pl. 73. 17. Per hæc tempora significat Fideles, diversâ morum qualitate pollentes. Alii enim sunt tanquam ætas, fidei calore ferventes, ad Martyrium usque perducti. Alii mansuetudine temperati, tanquam ver, æquabili Domino devotione famulantes. Casiodorus hic.

Sicut lilium. Cant. 2. 2. Est & mansuetudo lilium, habens innocentia candorem, & odorem spei. S. Bernardus f. 70. in Cant.

Mel & lac sub lingua tuâ. Cant. 4. 11. Sponsam laudans sponfus ajebat. Olim infantulis recens lustratis lac mellis mixtum in os inferebatur, teste Tertullianò libro de cor. mil. qui ritus monebat mansuetudinis.

Tibia, & psalterium, suavem faciunt melodiam; & super utraque lingua suavis. Eccl. 40. 21. q. d. Sermo suavis magis mentem afficit, & delectat, quàm melodia instrumentorum musicorum. Sermo enim suavis secum quasi vehit mel internum, & suaviter animæ, à qua promanat; eamque defert in aures & cor audientis. Pierius hierogl. 7. de cervo c. 1. tradit: cervum, licet fugacissimum animal, ita melodiâ delectari; ut consilens capi se, necarique, patiat. Cornelius hic.

Butyrum, & mel comedit. II. 7. 15. Origenes hom. 2. in II. Emmanuel but. & mel manducat, & quarit ab unoquoque nostrum butyrum manducare. Opera nostra dulcia, sermones nostri suavissimi, & utiles mella sunt; quæ manducat Emmanuel. Si verò sermones nostri amaritudine pleni sunt, irâ, contentione; dedit in os meum fel;

& non comedit ab his sermonibus Salvator. Cornelius hic.

Ex Novo, & aliis.

Vidit Spiritum Dei descendentem sicut columbam. Matth. 3. 16. Non incongruè ad indicandum agnum venit columba: quia nihil melius agno convenit, quæ columba. Quod agnus in animalibus, hoc columba in avibus est: summa utriusque innocentia, summa mansuetudo, summa simplicitas. S. Bernardus f. 1. in Epiph. D.

Ecce rex tuus venit tibi mansuetus, sedens super asinam. Matth. 21. 5. Jumenta vult habere Dominus. Esto jumentum Domini, id est, esto mansuetus: sedet ille super te, ipse regit te; noli timere, nè offendas, & eas in præceps Pullus asini es; sed Christum portans. S. August. in Pl. 33. *Venit tibi mansuetus*: qualis ipse est, talem te esse vult; mansuetæ jugum ejus portare, ut & ipse sedet super te asinam suam, & pullum filia subjugalis; Drogo Ost. de Sac. Pass.

Erunt præva in directâ. Luc. 3. 5. *Aperæ in vias planas* immutantur; cum immites, atque iracundæ, mentes, per refusionem supernæ gratiæ ad lenitatem mansuetudinis redeunt. Escobar t. 3. Coll. Chr. obs. 4. hic.

Vade, lava in Natatoria Siloe. Joan. 9. 7. Cur Christus cæcum illuminaturus, misit eum ad fontem, seu piscinam Siloe? sicut *aque Siloe vadunt cum silentio* II. 8. 6. sic Christus est lenis, mansuetus, & agnus. Cornelius hic. Est mitis, tanquam culcitra mollis; quæ dura suaviter recipit, & in ea animus leviter & suaviter requiescit. S. Bernardus f. 3. de octo beat.

Scopulus. Lem. *Immotus frangit.* Quietis, & mansueti, animi Symbolum. Lipsius lib. de una relig. ut scopulus insilientes undas sine ullò motu suo frangit; sic nos convitatores, sine acerbitate, aut ira. Picin.

§. II.

Mansuetudo regia virtus, apta regimini.

Vives in gladio. Gen. 27. 40. Præceptam à fratre benedictionem novit Esau; ulteriorem tamen sibi summis precibus, & magnò-ejulatù, flagitabat: *vives in gladio, & fratri tuo servies*: hoc est, semper armatus incedes, & hostibus tuis terroris eris; multum viribus valebis. Quid ergo hinc inferet? certè fratrem tuum subjugabis, tibi servire coges. Sed longè aliter pater moriturus intulit

intulit, fratri tuo servies. Nemp frater tuus lenis est moribus; sed hac ipsa lenitate robor, & arma, superabit. S. Ambros. l. de Jacob c. 7. Domina est crudelitatis pietas, & mansuetudo ducis motibus præstat. Pinna Eth. 67.

Memento, Domine, David & omnis mansuetudinis ejus. Pl. 131. 1. Mansuetudo non est contraria iusticiæ; imò soror est zeli honoris Dei: & qui facile tolerat injurias proprias, quod est mansuetudinis; aptior est ad vindicandas injurias Dei, & proximi: tum quia omnes vident eum non moveri ex affectu proprio, sed ex solo iustitiæ zelo; tum quia, oblitus quodammodo sui, totus occupari potest in Dei honore quaerendo, & propugnando. Hinc ratio redditur, cur Moyses, & David, mitissimi, Rectores populi constituti. Bellarm. hic.

Sedes ducum superborum destruxit Deus; & sedere fecit mites pro eis. Eccl. 10. 17.

Emitte agnum Domine dominatorem terræ. Il. 16. 1. & Joan. 1. 32. Et hic videt spiritum Dei descendentem de celo sicut columbā. Quid agnus, quid columba, ad dominandum, ad subjiciendum orbem? Agnina, ac columbina mansuetudo, & lenitas, valde potens est, ad rabidos leones, & rapaces aquilas, domandas. Prudentius hymnò 3. agnus enim vice mitificā, ecce leonibus imperat; exagitansque truces aquilas fidere lapsa columba fugat. Sylveira in Matth. 3. v. 16.

Beati mites, quoniam ipsi possidebunt terram. Matth. 5. 4. Syr. hereditatis iure possessuri sunt terram. S. Chrysost. mitis propria putatur amittere: contrarium Dominus pollicetur dicens: quod ipse mitis sit, qui tuitissime cuncta possideat. Sylveira hic.

Nolite timere pusillos grex, quia complacuit Patri vestro, dare vobis regnum. Luc. 12. 32. Quid regno cum grege? num oves aptæ sceptris? cur non Apostolos, non discipulos, non duces Christiani exercitus vocavit, in auguraturus eos ad regnum? Nimirum non bellando, sed patiēdo; regnum caelorum invaditur: nec milites, sed oves, tantum occisionis Pl. 43. 22. occupant regnum. Agnus enim occisus ab origine mundi dignus est accipere regnum. Apoc. 13. 8. Gregem post Apostolicum coetum vocavit tum maxime, cum eum ad regnum provehebat; testatus, ovium potius mansuetudine Ecclesiæ thronum staturum, quàm dignitate, fastuque principis. Oliva l. 13. Strom. Luc. 12. 32.

Mansuetudo est virtus regia. S. Ambros. l. 1. hexam.

§. 3.

Mansuetudo corrigit efficaciter, & convertit.

Ex Veteri pleraque symbolice.

Tollat unusquisque agnum per familias & domos suas. Ex. 12. 3. Cujus interventu Pharaò statim dimisit populum; Moysen revertit ab eo benedictionem petiit. v. 32. *abeuntes benedicite mihi.* Unde ferox bestia sic mansuefacta? unā agni presentia. Rupertus l. 2. in Joan. per immolationem agni Pharaò quondam superatus est, & Israelitarum servitus soluta; quod per manum Moysis, & Aaron, plagis Polyanth. Sacr. Tom. II.

inmissis perfici non poterat. Sylveira addit, in Evang. Matth. 10.

Percutiens virgā bis siliem, egressæ sunt aquæ largissimæ &c. Num. 12. 11. Cassiodorus l. 4. var. ep. 3. ad implendum miraculum inde fecit currere humidos liquores, ubi erat sicca durities. Nota: ad implendum miraculum. E quo capite illud mirum? ex eo, quod lapis flagellatus virgā aquas emitteret: Non enim solet subditus ad obsequium adduci, cum Præsul rigide extorquet, quod suavitate verborum efficeret. Id. ib. l. 2. Obs. 1.

Loquimini ad petram coram eis, & illa dabit aquas. Num. 20. 8. Petra virgā percutitur. Dominus autem iratus ait: *non introducatis hos populos in terram, quam dabo eis v. 12.* Cur Dominus irascitur? S. Nyssen: Dominus irascitur Moysi; quod, cum jubetur populum in concionem vocare, coramque petram alloqui, aliò divinæ potentie instrumentò usus est. Ut aquas educas ex lapideo petore, peccatoris, in fontem lacrymarum convertendo, verba blanda sufficiunt; non opus virgæ percussione. Escobar t. 3. coll. Chr. l. 9. Obs. 4.

Tulit autem Samuel agnum lactentem unum. 1. Reg. 7. 9. Agnum lactentem nonne sacrificas ut Philisthæos pestumes? cur non leonem immolas? non taurum? quid agno cum cædibus. Docuit Ecclesiam suam, de hostibus suis non cædendo, imò cedendo, triumphare. Non rugitu hostes terret, sed mansuetudine: cujus ut vires videas; cum agnus immolaretur, intonuit Dominus, & pecudis balaru in tonitru mutato, Philisthæi fugerunt. Oliva l. 10. Strom. 16.

Facta est manus Domini super Philisthæos cunctis diebus Samuelis. 1. Reg. 7. 13. Agnus cæsus à Samuele occidit leones, cæsi sunt à filiis Israel. Oliva l. 10. Strom. 5. Puer autem erat minister.

David autem psallebat manu sua. 1. Reg. 18. 10. Quid per Saullem, nisi elatio potentium? & quid per David innuitur, nisi humilis vita Sanctorum? Cum ergò Saul ab immundo spiritu arripitur, David canente ejus vesania temperatur: quia cum sensus potentium per elationem in furorem rapitur; dignum est, ut ad salutem mens, quasi dulcedine citharæ, locutionis nostræ tranquillitate revocetur. S. Gregor. l. past. cura p. 3. c. 3.

Incubuit super puerum. 4. Reg. 4. 34. Is, quem terroris virga suscitare non poterat, per amoris spiritum ad vitam redit: dumq; se parvulo accommodavit, & composuit; facile crevit, & suscitavit. B. Petrus Dam. l. de cont. sac. c. 28. Nobile est cor humanum; facilius ducitur, quàm trahatur. Hugo Card. in c. 9. Job. Non potuit Giezi cum baculo puerum suscitare, quem Elifeus facile humili inclinatione suscitavit. Escobar t. 3. Coll. Chr. Obs. 4.

Tribue sermonem compositum in ore meo in conspectu leonis. Esth. 1. 13. Ut posset femina leonem convertere in agnum, petit compositum sermonem. Quid autem Sermo compositus? Dionys. Carth. Sermo ornatus seu audienti bene places. Escobar. ib. l. 9. Obs. 4.

B

Catulis

Catuli leonum rugientes, ut rapiant. Pl. 103. 21. Quid actum putas? ut rapaces abigerentur? an fulguribus, ac tonitruis, cœlum rugit? fulsit; non fulmina, sed lucem emisit; & orbis rapinis, ac lanienis, expiatus est! v. 22.

Orrus est sol, & congregati sunt, & in cubilibus suis collocabuntur. Ut cœlum fulsit, vicit: nimirum inest vis magna clementiæ; quæ, dum mulcet, frœnat. Oliva l. 3. Strom. §. Stantes ante Thronum.

Emitte verbum suum, & liquefaciet ea. Pl. 147. 18. Non igne glaciem dissolvit; non æstu, sed verbò. Quam blandè agit cum impiis, Deus! obduruit in morem crystalli fons olim aquæ vivæ; abstinet omni violentiâ solis, & flammæ, solùmque verbum præficit glaciæ dissolvendæ. Id. t. 2. Strom. hic.

Oculi ejus sicut columba. Cant. 5. 12. ait sponsa. *Oculi ejus tanquam flamma ignis.* Apoc. 1. 14. ait Joannes. Columbâ quid mitius? flammâ quid sævius? falleris. nil sævius columbâ, quæ osculando corda perfidorum pervadit, mollitiâque ad se convertit. David non balistis, non hastis, non fuste, malum Saulis spiritum compressit; sed lyrâ. Id. l. 3. Strom. §. Stantes ante thronum.

Non est circumligata, nec curata medicamine, nec sota oleo. Il. 1. 6. Ideò scias livorâ, plagæque tumenti, non ignem, sed oleum defuisse dolet. Aderat fortè scalpellum, quò ulcus incidetur; sed fasciâ, non incisurâ, operabat; oleum petit, non flammam. Id. l. 1. Strom.

Oravit Jonas ad Dominum Deum suum de ventre piscis. Jonæ 2. 1. Terruit Jonam Dominus, commotâ in eum tempestate; sed terrore non ad orandum, sed ad stertendum, impulsus. Oravere in navi nautæ; nec tamen Jonas oravit. Ubi verò à pisce haustus, tentorium sibi paratum sensit in monstro; mox benignitate Domini in preces effusus est. Id. l. 2. Strom. §. aperi mihisoror.

Ex Novo, & aliis.

Ecce, ego mitto vos sicut oves in medio luporum. Matth. 10. 16. Quid ove mansuetius? quid verò lupò agrestius? hic tamen ab illa superabitur: nihil enim mansuetudine potentius, nil lenitate validius, ac firmius. S. Chrysol. in Pl. 120. Volo vos mansuetos esse, sicut oves; & sic magis vincere. Theophylactus. Quia fortissima armatura est mansuetudo; ideo dicit: sicut agnos inter lupos; id est, sicut pios, humiles, & mansuetos, inter impios, superbos, & malignos. S. Bonavent. in Luc. 10.

Ecce rex tuus venit tibi mansuetus. Matth. 21. 5. Mansuetus venit; ut subditos homines facilius ad se trahat. Dixerat Dominus: *invenietis asinam, alligatam; solvite, & adducite mihi.* Nihil difficilius, quàm illigatum peccatorem ad Dominum adducere; eique subditum reddere, qui multis Dominis subdebatur. Ideò dicitur: *ecce rex tuus venit tibi mansuetus.* Dum mansuetudinem ostendit Dominus, asinam subditam regit, & ducit. Escobar t. 3. coll. Chr. l. 3. Obl. 4.

Messis quidem multa. Luc. 10. 2. 3. *Ecce ego mitto vos sicut agnos.* Agni messorum Domini sunt: quia mansuetudine potissimos col-

ligimus ex auditoribus fructus. Non ira, non indultia, non fortitudo; sed agni mansuetudo, immittitur in messem Domini, ut fruges metat. Oliva l. 13. Strom. hic.

Infundens oleum, & vinum. Luc. 10. 34. Sæpe flebit humanitas, quos nec virtus poterit superare, nec ratio. Denique Dominus illum hominem, qui ex Jericho descendens incidit in latrones; quem non asperioribus legis medicamentis, non prophetico rigore, curaverat; oleo curavit, & vino. S. Ambros. l. 2. de fide ad Gratian. c. 4. Prius oleum, dein vinum: oleum blandè fovet, tumorem demulcet, & austeritatem nescit; vinum acrius urit, vivaciùs mortet. Naxera in Jos. 19. §. 20.

Nolite timere pusillus grex. Luc. 12. 32. Acquisivit humilitas, superbia quod amisit; & grex pusillus, ac mitis totas, & varias, edomuit propriâ mansuetudine feritates. Pusillus grex vicit, ac fregit, tot genera bestiarum, quot diversitates subdidit jugo Christi nationum. Grex pusillus, ac mitis, diu contentus occidi, diu devorari passus est; donec Gentilis sævicia sanguine satiata, vel carnibus, Evangelici pabuli suavitate, & divini fontis fluenta degustans, totum contagium sæculi evitaret, & passum: atque in hominem rediret ex bestia, qui ex homine fuerat delapsus in bestiam. S. Chrysol. l. 21.

Fili, tu semper mecum es. Luc. 15. 31. Furebat, & fremebat, major natu filius recepti nuntio fratris à patre. Videbatur à saginato vitulo, quò frater recreabatur, in pardum effertus, parentem cum filio voraturus. *Nunquam dedisti mihi baculum.* Quò putas sævitiâ tantam repressit pater, fuste, an ense? *fili &c.* sentiat quisque quod vult; ego pluris facio sententiam ingrandiorem, quàm commiserationem in prodigum juniorem. Facile est parenti filium amplexari lacrymantem; ac furem, non modò non arguere, sed filium vocare; arduum æquè ac rarum est. Delinitus ita est fur primogeniti his patris illecebris; ut nè mustitaret, aut de vitulo, aut de fratre. Oliva l. 1. Strom. Descendit, & lavit.

Ecce agnus Dei; ecce qui tollit peccatum Mundi. Joan. 1. 29. Mira res! Christus & leo est: pugnaturus tamen cum scelere, & illud fugaturus, non rugit ut leò, sed blanditur ut agnus. Resorbe, quæso, frementes rugitus tuos, si vitam peccatoris optas, & non mortem: agnus peccatum tollit, non leo. Id. l. 4. Strom. hic.

Domine, da mihi hanc aquam. Joan. 4. 15. Hydram sex capitum, non igne, ferroque, extinguit Dominus, sed frigida perfundit; ut ex hydra hydria fiat aquæ salientis in vitâ æternam. Fautior hæc Cana est, ubi sine discipulis suis Jesus vinum luxuriæ in aquam vertit fecundissime castitatis: nam quæ prolem nullam susceperat è tot viris, uni desponsata numini urbem integram peperit Christo. Id. l. 6. Strom. hic.

His auditis compuncti sunt corde. Act. 2. 37. Cur Petrus non rigidè, sed blandè, ac suaviter, se habet cum Judæis, pro gravissimo peccato mortis Filii Dei? S. Chrysol. hom. 7. in Acta: reveriti sunt Petri mansuetudinem: qui his, qui Dominum suum crucifixerunt, & contra ipsos clamârunt,

clamârunt, tanquam pater; ac magister, curam gerens loquebatur; obediunt, ac seipfos condemnârunt; seneruntque, quod fecerant. Mansuetudine ad eos devinxit? Sylveira hic q. 32.

Deposuerunt vestimenta sua secus pedes adolescentis, qui vocabatur Saulus. Act. 7. 57. *Iustus de angustia liberatus, & tradetur impius pro eo.* Prov. 11. 8. B. Stephanus de angustia huius miseræ vitæ est liberatus; & Paulus, qui tunc erat impius, pro eo ad angustias tolerandas est traditus. Christus enim bonus Pastor per ovem lupum cœpit; & eum non solum ovem, sed etiam ovibus pastorem præfecit. Stephanus enim ut ovis mansuetus erat; Paulus sæviebat ut lupus inquietus: sed cum ovis occubuit, Pastor pro ea lupum restituit. Paulus quippe pro grege Christi post sanguinem suum fundebat; qui prius in nece Stephani consentiebat. Act. 7. 59.

Ego sum Jesus. Act. 9. 5. Cur non ait, ego sum Deus, vel Filius Dei, sed Jesus tantum? Petrus Bles. f. de convers. S. Pauli: poterat expressisse, quis esset, majestaticis, & terribilibus, verbis; ut diceret: ego sum Deus ultionum. Pl. 9. 1. &c. his noluit uti; sed lenitate, ac mansuetudine eum suaviter allicit ad fidem, & spem; propositio nomine JESU, qui est mitis, & humilis corde. 2. Sub Salvatoris nomine vult maxime cognosci, & manifestari: nam Dei nomine significatur ejus majestas, quâ nos creavit: Salvatoris verò, ejus beneficentia, & pietas, quâ nos redemit. Sylveira hic q. 10. Adductus est ad Ananiam. Act. 9. 10. Et *Ananias* interpretatur *ovis*. Lupo sævitia interdicitur; lupus ad ovem captivus adducitur. Ab Agno pro ovibus mortuo fit ovis secura de lupo. S. August. 3. 14. de Sanctis.

Si preoccupatus fuit homo in aliquo delicto, vos, qui spirituales estis, huiusmodi instruite in spiritu lenitatis. Galat. 6. 1. *Infruitis*, non coercete. Cur? quia homo est, ratione, non titione, corrigeret. Væ Ecclesiæ Domini, si ad Joannis, & Jacobi, diras, Samaria conflagrasset; Careremus Samaritanæ hydriæ, Samaritani oleo, Samaritanorum in Christum fide. Oliva. 2. Strom. §. aperi mihi Soror.

De ore ejus gladius utraque parte acutus. Apoc. 1. 16. Cant. 5. 13. *labia ejus lilia.* Uter horum hallucinatus est? eâne, quæ florem speclavit in labiis? an quiensem in ore ejus conspexit? neuter: non quòd uno ex ore flos, & ensis, prodire possit; sed quòd ipsum liliu simul sica sit: una, eademque clementia dum fragrat, ferit. Quæ scandala non tolles rugiendo, sublata gratulaberis blanditiis tuis. Oliva 1. 3. Strom. §. Stantes ante thronum.

Aqua dulcis magis idonea est, quàm salsa eluendis maculis. Macrobius 1. 6. Saturn. c. 3.

§. IV.

Mansuetudo placat, & reconciliat, iratos.

Si contra Deum fortis fuisti, quantò magis contra homines prevalebis? Gen. 32. 28. Totum hoc factum est, ne formidinem ex anima julli eximeret, & persuaderet ei, ut citra angorem fratri occurreret. Hæc audientes, inaitemur justum illum; & si qui sunt, qui malè nobis afficiuntur, non magis eorum accendat.

Polyanth. Sacr. Tom. II.

mus iram; sed magnâ mansuetudine, & humilitate tam verborum, quàm operum, reprimamus eorum inimicitias, & afflictas, eorum curamus animas. Non potest igne ignis extinguere: repugnat enim hoc naturæ: sic neque furor furore aliò domatur unquam. Verum quod igni est aqua; hoc est ira mansuetudo, & mititas. S. Chrysof. hom. 58. in Gen.

Quem persequeris Rex Israel? &c. 1. Reg. 24. 15. *Levavit Saul vocem suam, & flevit.* 1. Reg. 24. 17. S. Chrysof. hom. 3. de David, & Saul: ex homicida fecit patrem; ex lupo ovem. Fornacem iracundiæ multò implevit rore; tempestatem vertit in tranquillitatem; atque tumorem omnem exaltantis animi irâ perfrinxit.

Nunquid vox hæc tua fili S.? 1. Reg. 24. 17. Vide, quàm efficax fuerit vox Davidis, quàm potens humilitas, & incensa charitas; quæ adamantinum cor Saulis confregit, ac mite, placidum, reddidit, & in lacrymas amoris solvit. Cornelius hic.

Lingua mollis confringet duritiam. Prov. 25. 15. S. Chrysof. vertit. Sermo mollis confringit ossa. & ait S. de Davide & Saule: quid osse durius? & tamen quis aquè durus sit, & rigidus, atque præfractus, nihilominus facile vicerit, qui illum mansuetè tractat.

Sicut liliu inter spinas. Sc. Cant. 2. 2. Sed vide, quò nomine mulieres illas, spinas, & sentes, vocet. Cant. 1. 4. *nigra sum, sed formosa, filia Jerusalem.* S. Bernardus 125. in Cant. Hæc igitur ratio, cur sponsa filias Jerusalem dicat eas ipsas, quas malevolas sustinet; atque maledicas: videlicet, ut blandò sermone deliniant murmurantes, commotionem sedet, livorem: scriptum est enim, lingua pacifica compescit lites. Didacus Niss. Pol. Coel. p. 2. 1. 6. c. 3.

Non potest igne ignis extinguere: repugnat enim hoc naturæ: sic neque furor furore aliò demulceri poterit unquam. Verum quod igni est aqua, hoc est ira mansuetudo & mititas. S. Chrysof. hom. 58. in Gen.

Sicut rogam, cum valde accenditur, aqua injecta restinguit; ita & animum, camino magis exardescentem, verbum cum mansuetudine prolatum extinguit. S. Chrysof. hom. 58. in Gen.

Neque ferrum ignitum, & aquæ intinctum, ita statim calorem amittit; sicut si incidat in animam longanimitatem homo iracundus. Idem hom. 6. in Acta.

Nihil elephantem iratum ita evincit, quàm agni conspectus: & nihil ita tormentorum bellicorum vim, & impetum, elidit, atque lana constipatos. S. Franc. Salef. de am. p. 3. c. 8.

Globus excussus in congeriem lanæ muro obtensam. Lem. *In molli frangitur.* Malenius.

§. V.

Mansuetudo attrahit animos, persuadet.

Faciamus hominem. Gen. 1. 26. Deus in creatione hominis non usus est imperandi verbò *fiat*, quò ad alia creanda usus; sed verbò suavi *faciamus*: quia in rationali proptia, & rigorosa invenitur obedientia. Ut ergo Deus ad suum obsequium hominè liberum alliceret; non imperiali verbò *fiat*, sed suavi *faciamus*, produxit; docens: cum ingentis, & ratione præditis,

B 2

non

non vi, aut imperiali voce, agendum; sed blandō & suavi alloquō. Hinc Pl. 118. 68. *Bonus es tu, & in bonitate tua doce me justificationes tuas.* S. August. f. 4. de V. Ap. legit: *suavis es tu, & in suavitate tua.* Castillo Illat. 16.

Curremus. Cant. 1. 3. Propter mansuetudinem, quæ in te prædicatur, currimus post te Domine Jesu; audientes, quod non spernas pauperem; peccatorem non horreas. S. Bernardus f. 22. in Cant.

Fili, in mansuetudine opera tua perfice; & super hominum gloriam diligere. Eccli. 3. 19.

In loquela labii loquetur ad populum. II. 28. 11. Acquire tibi dulcia labia, & habebis tibi omnes amicos. S. Isaacus Presb. l. 1. de cont. mundi c. 17.

Cum descendisset Jesus de monte, secuta sunt eam turba multa. Matth. 8. 1. Descendit Dominus de monte, id est, de majestate, rigore legis, de vindicta, de duro illo nomine, quod esset *Deus ultionum.* Pl. 93. 1. *Deus Zelotes*, vindicans peccata in quartam generationem. Ex. 20. 5. Descendit ergo Dominus in humilitatem, & mansuetudinem; & tunc turba accedunt, ac eum sequuntur: quos enim rigor, & vindicta legis non curavit; hos benignitas, & humanitas, Salvatoris sanavit. Sylveira hic q. 1.

Eccè agnus Dei. Joan. 1. 36. Cum hæc verba duo Discipuli audirent, *secuti sunt Jesum.* ib. v. 37.

Eccè agnus stabat. Apoc. 14. 1. *hi sequuntur agnum, quocumque ierit.* v. 4. Dum vocatur *Leo* Apoc. 5. 5. Nullum lego eum sequentem; sed omnes post agnum abeunt. Plus enim sibi comparavit agninam mansuetudine, quam leoninam fortitudine. Sylveira in Matth. 10. cap. 8.

S. Franciscus Salesius à morte nihil fellis habuisse compertus est; sed exiguum fellis in lapillis concreverat; qui dein auro, & annulis, intexti, iis amuleto, qui nil nisi bilem vomunt. in Vita.

§. VI.

Mansuetudo est fortis, potens.

Percussit Saul mille, & David decem milia. 1. Reg. 18. 7. Saul, homo durus, & immitis; viribus, & copiis, vix decimam partem attigit eorum, quos David lenitate sibi devinxit. S. Ambros. in Pl. 43. Ideo Saul in millibus, David in decem millibus: quia durus in paucis, mansuetus in pluribus. Pinna Eth. 67.

Ipsè est quasi tencerrimus ligni vermiculus. 2. Reg. 23. 8. Virtus simul bellica, & modesta, viri designatur civilitas: quod videlicet sicut vermiculus ligni, tener quidem, & fragilis totò suo corpore, nec non & permodicus apparet; nihilominus fortissimum ligni robur exedens consumit. Sic ille affabilis omnibus domi, & quietus, atque humilis videbatur: at in certamine publico robustum se, atque intolerabilem hostibus exhibebat leonem. Vid. Beda l. 30. Quæst. q. 9.

Cornua in manibus ejus. Ibi abscondita est fortitudo ejus. Habac. 3. 4. Drogo l. de Pals. Quæ est autem fortitudo tua, nisi mansuetudo tua?

Mansuetudine, & lenitate, furorem comprimamus: nihil enim illa potentius, nihil fortius. Illa animam nostram in perpetua tranquillitate, & quasi in portu, constituit; & omnis recreationis, ac quietis, occasio nobis est. S. Chrysof. hom. 34. in Gen. Vide hic plura de mansuetudine.

§. VII.

Mansuetudo Christi.

Butyrum, & mel comedet. II. 7. 15. Quia totus erit placidus, & suavis; ac! butyraceus esset, & melleus. Cornelius hic.

Nunquam ex te fructus nascatur in sempernam. Matth. 21. 19. S. Chrysofomus loquens de sollicitudine, quæ Christus Judam conabatur à scelere retrahere, dicit: Christum, quod neminem hominum punire vellet, ad ostendendam tamen Judæ puniendi potentiam, ficui maledixisse. Ut simul, inquit, terreret Discipulum, nè per contemptum fieret deterior; nec ullus tamen hominum afflictionem, pœnam, aut supplicium, pateretur; in ficuq; arborem Christus hanc potestatem exercuit. Observat ibidem: Christum, cum omnibus benefecisset, neminem tamen punivisse.

Ejiciebat omnes vendentes, & ementes &c. Matth. 21. 12. Modicum severitatis ostendit, dum ementes flagellò è templo eiecit: sed statim accesserunt ad eum cæci, & claudi, in templo, & sanavit eos. Cur ex severitate mox in benignitatem migravit? ut illam abundè compenfarer. Adde etiam: cum flagellò armatus esset, non fuisse terribilem, sed amabilem: nam à pueris, qui in templo erant, amabatur, non timebatur. Tantam enim oculis, ac totò ore benignitatem spirabat, ut pueri flagellum minime timescentes, ad eum properantes dicerent: *Hosanna Filio David.* v. 15. Mendoza in 1. Reg. 12. annot. 10. Sect. 2.

Converte gladium tuum in locum suum. Matth. 26. 52. Dominus adaptans eum ad Evangelicam vitam, docet, non utendum gladiò, etiam si quis Deum ulcisci videatur. Theophylactus hic.

Osculo Filium hominis tradis? Luc. 22. 48. Filium hominis, hoc est, mansuetum, lenem, morigerum; propter te factum hominem, cum Deus sit. Idem hic.

§. VIII.

Mansuetudo Moysis, & aliorum Sanctorum.

Et partem glorie tue &c. Num. 27. 20. Aliqui per gloriam accipiunt mansuetudinem Moysis, quæ eum populo mirè amabilem, & laudabilem, fecit. Oleaster vertit: da Josue partem dejectionis, vel humilitatis tuæ, q. d. doce Josue tuam mansuetudinem, ut hæc reddat eum populo acceptum, sicut te reddidit. Cornelius hic.

Nec

Nec dentes illius moti sunt. Deut. 34. 7. In hoc adjuvit eum sobria diæta, & animi tranquillitas orta ex mansuetudine. Nam, ut ait Hippocrates, animalia, quæ bile carent, longæva sunt, ac sana, fortiaque in multam ætatem. Idem hic.

Moses servus meus. Jos. 1. 2. Erat admodum mansuetus, & clemens: ob eamque causam famulus Dei dicitur; & Dei conspectu omnium Prophetarum dignissimus fuit. S. Dionys. Areop. ep. ad Demophilum Monachum de Moyse.

Discipulum, quem diligebat Iesus. Joan. 21. 20. Quid hanc præcipuam dilectionem conciliavit? Incredibilis, arbitror, Joannis mansuetudo, & lenitas; quæ remissior sæpè numero videbatur. S. Chrysof. hom. 32. in Joan.

§. IX.

Varia alia motiva.

Ex Veteri, & Novo.

Populus peculiaris. Deut. 7. 6. Pécuniam dicitur possessio pecorum mansuetorum: unde populus peculiaris idem est, quod populus mansuetus, & assuetus ad Dominum. Hugo Card. hic.

Pelle pro pelle. Job. 2. 4. Id est, patientiam, & imitationem mansuetudinis agni incontaminati Iesu Christi, rependere debemus. Petrus Cell. lib. de pan. c. 1.

Mansuetus dabit gratiam. Prov. 3. 34. S. Chrysof. mirabile Salomonis promissum. Et an iis nihil dabit gratia, qui jejuniis, castimoniam, elemosynis &c. suo se conditori commendaverunt? Imò verò dabit; sed mites erunt primi, qui optimam partem, qui totos principatus auferent in præmium. Drexelius Tob. p. 2. c. 3. §. 1.

Beati mites. Matth. 5. 4. Convenienter ponitur mititas post pauperitatem spiritus: quia humiles, & inopes, facile contemnantur, injuriasque, & multa incommoda sentiunt: idcirco maxime indigent mititate; nè ad iram, vel impatientiam, concitentur. Dionys. Carthus. hic. Verè beati mites, qui seipfos possident invariabili animò; & dominantur sibi ipsis, velut rebus, quas possident. Altius enim est, sui ipsius esse possessorem, & dominum;

quàm omnium rerum extra positaram. Simon Cais. l. 10. c. 3.

Ecce Rex tuus venit tibi mansuetus. Matth. 21. 5. Voluit venire mansuetus propter quatuor. 1. ut malos facilius corrigeret. 2. ut omnibus se amabilem exhiberet. 3. ut omnes ad se traheret, & populum sibi multiplicaret. 4. ut mansuetudinem doceret. S. Thomas Aqu. D. 1. adv.

Ex Patribus, & aliis.

AD hoc mitissimi homines facinus occultatum diligenter, atque instantè, examinant; ut inveniant, quibus parcant. Unde plerumque necesse est, exerceatur acris inquisitio; ut, manifestatò scelere, sit, ubi appareat mansuetudo. S. August. ep. 169.

Multæ quidem sunt virtutes, quæ Christianum virum bene decet; maxime autem omnium mansuetudo. S. Chrysof. s. de mansuet.

Animus ab iracundia alienus, templum est Spiritus S. In spiritu mansuetudinis Christus caput inclinat; & mens pacifica Sanctæ Trinitatis est domicilium. S. Nilus or. 4. de ira.

In cordibus mansuetorum requiescit Dominus. Joan. Clim. gr. 24.

Hæc duo certissima signa sunt Spiritus S. iusta mansuetudo animi in proximum; & vera cordis humilitas in Deum. Philo Carpath. in Cant. c. 7.

Dum animal mansuetum esse desinis, naturâ hominis spoliaris. S. Bonavent. l. 9. de tempore.

Miscellanea.

Beati mites. Matth. 5. 4. Est mutitas corporis ex defectu naturæ: nec non ex voluntate se mutum aliquis facit, cum sectatur sana silentia ex amore virtutis, Spiritu Dei actus intendit, & vacat sanctæ taciturnitati. Sic & est mutitas in similitudinem mutitatis, quæ se homo mutum facit; non habens ad opprobria, & ad convitia, & ad qualibet maledicta, redargutionem, aut repunctiones. Simon Cais. l. 10. c. 3.

Ferâ sit licet immanior; simul ac amare quis coepit, ove mansuetior evadit. S. Chrysof. hom. 33. in 1. Cor. 13.

Mansueti dicuntur manui assueti. Hugo Card. in Pl. 33.

TITULUS VI. MARIA VIRGO DEIPARA,

Ordine Alphabetico.

A.

Æquanimitas.

ET tuam ipsius animam &c. Luc. 2. Humilitatem agnosce Mariæ; quæ non velut Mundi Regina, & æterni Regis Mater; sed ut discipula, accipit verba senis: non stromachans verbum, non dedignans auditum; æ-

quanimiter læta, & tristia, recipit, omisâ responsione: ut prærogaret omnibus audiendæ veritatis formam; & virginibus auferat loquendi audaciam. Sim. Cais. l. 1. de gest. D. c. 21.

Ipsa, & putativus Pater, silenter oracula divina suscipiunt: & animò constans, servansque in lingua censuram; non mutatâ facie in auditis

B 3

de